

13.8.2024

lausuntopalvelu.fi

Viite: OPH-4292-2025

Tehyn lausunto Välinehuollon perustutkinnon 2026 perusteista

Tehy lausuu yhdessä Kuntoutusohjaajat ry:n, Suomen Sairaanhoitajat ja Suomen Kätilöliiton kanssa Välinehuollon perustutkinnon 2026 perusteista.

Tausta

Välinehuollon perustutkinto on uudistettu viimeksi vuonna 2021. Ammatillisten tutkinnon osille on vähäisiä uudistamistarpeita lähinnä tarkennuksien osalta. Muutos toteutetaan samassa yhteydessä, kun ammatillisiin perustutkintoihin päivitetään yhteiset tutkinnon osat. Sisällönuudistamisen tarkastelun tarve on aloitettu Opetushallituksen toimesta. Opetushallituksen näkemyksen mukaan tutkinnon perusteiden sisältö kaipaava kauttaaltaan päivitystä vastaamaan nykyisiä ja tulevaisuuden työelämän osaamistarpeita. Lisäksi Opetushallitus on käynnistänyt sosiaali- ja terveysalan ammatti- ja erikoisammattitutkintojen perusteiden uudistamisen (OPH-5247-2023), jonne on suunniteltu välinehuoltoon liittyviä sisältöjä. Perusteiden muutostarkastelu on oleellista samassa yhteydessä.

Tavoitteet

Kyseessä on tutkinnon perusteiden kokonaisuudistus, jossa tutkinnon osien sisällöt päivitetään vastaamaan muuttuneita työelämän tarpeita.

Tehyn näkemykset tutkinnon muodostumisesta

Pakollisessa tutkinnon osassa on työelämässä vaadittava keskeinen osaaminen

Tehyn näkemyksen mukaan pakolliset tutkinnon osat tuottavat työelämässä vaadittavan keskeisen osaamisen. (Välinehuoltoalan perustutkinto sisältää kolme pakollista tutkinnon osaa: Välineiden puhdistaminen ja desinfiointi infektioiden torjuntatyössä, Välineiden pakkaamisprosessissa toimiminen ja Sterilointi osana infektioiden torjuntaa. Pakollisten tutkinnon osien laajuus on yhteensä 115 osaamispistettä.)

Valinnaiset tutkinnon osat antavat laaja-alaisia valmiuksia alan eri tehtäviin

Tutkintoon sisältyy valinnaisuutta 30 osaamispisteen laajuisesti. Valinnaisuudella osaamista voi syventää alakohtaisessa välinehuollossa tai digitaalisen toiminnanohjausjärjestelmän käytössä ja laadun valvonnassa. Tehyn näkemyksen mukaan valinnaiset tutkinnon osat antavat laaja-alaiset valmiudet alan eri tehtäviin.

Tutkinnon muodostuminen mahdollistaa monipuolisen opintopolun työelämän eri tarpeisiin.

Olemme samaa mieltä, että valinnaisuuden kautta osaamista voi myös laajentaa terveydenhuollon logistisiin palveluihin tai kattamaan perinteisen välinehuollon toimintaympäristön lisäksi erilaisissa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä, tutkimuslaitoksissa, kliinisissä palveluyksiköissä, teollisuudessa, suun terveydenhuollon tai eläinten hoidon toimintaympäristöissä toteutettavaa välinehuoltotyötä.

13.8.2024

Tehyn näkemykset tutkinnon osan tuottaman osaamisen ajantasaisuudesta, termistöstä ja osaamisen hankkimisesta työelämässä

Osaaminen (tiedot, taidot ja pätevyydet) on kuvattu ajantasaisesti. Tosin tulevaisuuden osaamistarpeita ei ole juurikaan mainittu.

Muutamassa kohdassa on ammattitaitovaatimukseen kirjattu "mahdollista", esimerkiksi "käyttää mahdollista automaatiota". Em. kirjauksella tarkoitettaneen, että automaatio ei ole aina saatavilla, mutta on keskeinen osaamisvaatimus tulevaisuudessa.

Termistö on selkeää, ymmärrettävää ja toimialalla yleisesti käytettävää.

Tutkinnon perusteissa kuvattu osaaminen voidaan mielestämme hankkia, osoittaa ja arvioida työelämän tehtävissä ja prosesseissa erilaisilla työpaikoilla.

Muut huomiot

Lisäksi joitakin huomioita ammattitaitovaatimusten sisällöistä ja muotoiluista Tutkinnon osan Välineiden pakkaamisprosessissa toimiminen, 30 osp ergonomian kohdalla on kaksi samaa tarkoittavaa ammattitaitovaatimusta. Mielestämme "toimii ergonomisesti ja työhyvinvointia edistäen" on loogisempi ja sopivampi kuin "toimii ergonomisesti oikein ja kokonaisvaltaisesti työhyvinvointia edistäen". "Toimii oikein" lienee perusoletus ammattitaitovaatimuksissa ja siten jo siihen "sisäänkirjoitettu". Lisäksi kokonaisvaltaisuus viittaa kiitettävän tason osaamiseen ja tämä voidaan huomioda siinä tilanteessa, kun arvioidaan opiskelijan osaamisen tasoa.

Ammattitaitovaatimus "osallistuu prosessin kehittämiseen osana työyksikön toimintaa" voisi olla tarkempi, siksi olisi hyvä kuvata minkälaisesta/mistä prosessista on kyse.

Ammattitaitovaatimus "käyttää lukijalaitteita, tarratulostimia tai tietoteknisiä laitteita työpaikan prosessin mukaisesti" taas voisi olla yleisemmällä tasolla mielestämme riittää esimerkiksi "käyttää tietoteknisiä laitteita", joihin lukijalaitteet ja tarratulostimet voitaneen lukea.

Tutkinnon osien Välineiden pakkaamisprosessissa toimiminen, 30 osp ja Välineiden puhdistaminen ja desinfiointi infektioiden torjuntatyössä, 45 osp ammattitaitovaatimuksesta "käyttää mahdollista automaatiota ja mahdollista tuotannonohjausta" poistaisimme sanan mahdollista ja muotoilisimme ammattitaitovaatimuksen toisin. Kyseessä lienee tilanne, jossa ennakoidaan tilannetta, että ko. työpaikalla ei ole käytössä automaatiota tai tuotannonohjausta. Vastaavia tilanteita tulee usein myös muissa työtehtävissä, jolloin osaaminen osoitetaan muulla tavalla. Voidaan ajatella, että opiskelija, joka näyttää osaamisensa sellaisella työpaikalla, missä automaatio on käytössä, joutuu osoittamaan enemmän osaamista näytössä kuin sellainen, jonka työpaikalla automaatiota ei ole käytössä. Ammattitaitovaatimuksen pitää olla sellainen, että jokaisen opiskelijan täytyy näyttää esimerkiksi automaatioon liittyvä osaaminen. Tällaisenaan ammattitaitovaatimus ohjaa ohittamaan ko. ammattitaitovaatimuksen niin hankittaessa osaamista kuin arvioitaessa sitä.

Tutkinnon osan Välineiden puhdistaminen ja desinfiointi infektioiden torjuntatyössä, 45 osp ammattitaitovaatimus "toimii oikein työtilanteissa kori tai välinetunnisteiden puuttuessa" pitää muotoilla toisin, koska "toimii oikein" on sisäänkirjoitettuna ammattitaitovaatimukseen.

Tutkinnon osan Sterilointi osana infektioiden torjuntaa, 40 osp ammattitaitovaatimukset "käyttää näyttöön perustuvaa tietoa" ja "noudattaa tutkittuun tietoon perustuvia..." Mielestämme em. ammattitaitovaatimuksen voisi kuvata yleisemmällä tasolla kuvata osaamisen siten, että käyttää näyttöön perustavaa tietoa työssään. Em. tutkinnon osassa on myös käytetty "mahdollista" ja "toimii oikein", ehdotamme näiden muotoilemista toisin, kuten edellä mainitsimme.

13.8.2024

Sterilointi osana infektioiden torjuntaa, 40 osp ammattitaitovaatimukset "pakkaa desinfioituja ja steriloitavia välineitä ja välinekokonaisuuksia, valitsee pakkausmenetelmään soveltuvan sulkemistavan, sulkee pakkaukset, tarkistaa pakkauksen ja sauman laadun sekä merkitsee pakkaukset ohjeiden mukaisesti" on kuvattu tarpeettoman seikkaperäisesti. Voisi kuvata yleisemmällä tasolla, jolloin nuo ammattitaitovaatimukset olisivat tarkoituksenmukainen kokonaisuus.

Tutkinnon osan Taipuisan tähystimen alakohtainen välinehuolto, 15 osp ammattitaitovaatimus "tyhjentää pesudesinfektioprosessin jälkeen taipuisan tähystimen laitteesta" on vaikeasti ymmärrettävä, pitää tarkentaa. Lisäksi seuraavat ammattitaito vaatimukset tarkoittanevat samaa: "kuivaa tähystimen käsin ja koneellisesti" ja "kuivaa käsin tai koneellisesti valmistajan ohjeen mukaisesti". Ehdotamme poistettavaksi "kuivaa tähystimen käsin ja koneellisesti".

Tutkinnon osan Terveystenhuollon logistisissa palveluissa toimiminen, 15 osp ammattitaitovaatimusta "minimoi virheellisiä tilauksia" pitää muokata. Lähtökohtaisesti pitää olettaa, että virheellisiä tilauksia ei tehdä lainkaan, siitäkin huolimatta, että odotus on epärealistinen. Ehdotamme ko. ammattitaitovaatimuksen muokkaamista esimerkiksi seuraavasti: "tekee tilaukset huolellisesti ja tarkasti". Em. virheellisten tilausten minimoiminen sisältyy "työskentelee taloudellisesti" ammattitaitovaatimukseen.

Lisäksi poistaisimme ammattitaitovaatimukset "tekee mahdolliset vikailmoitukset" kaikista niistä tutkinnon osista, joissa "mahdolliset" on mainittu "Työprosessin viimeistely" kohdassa. Jokaisen opiskelijan pitää näyttää ko. osaaminen muulla tavoin silloin, jos vikailmoituksen tarvetta ei ole näytön aikana.

Välinehuollon perustutkinnon 2026 perusteissa tutkinnon osa "2.15. Viestintä ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp (106727)" on huomioitu kattavasti eri kielivaihtoehtoja, joka hyvä asia. Huomio kiinnittyi kappaleisiin "Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, viittomakieli" ja "Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, suomi viittomakielisille"; näitä kappaleita voisi selkeyttää ja avata paremmin, keitä koskee. Pohdintaa aiheutti viitottujen tekstien käyttäminen, tuottaminen ja "viittomakielinen kirjallisuus".

Helsingissä 13.8.2025

Millariikka Rytkönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätiedot: Kirsi Coco koulutuspoliittinen asiantuntija kirsi.coco@tehy.fi
